

Практичні підходи до розвитку українського мовлення в закладі дошкільної освіти

Вивчення української мови в дошкільному закладі є важливою складовою формування мовленнєвої, комунікативної та громадянської компетентності дітей. Основне завдання педагогів-дошкільників у процесі навчання дітей української мови – орієнтація не стільки на формування в них певних знань, умінь та навичок, скільки на **розвиток мовленнєвих здібностей**, здатності практично застосовувати мовленнєві засоби мови. Тому важливо для кожного вихователя створити **систему мовленнєвих ситуацій** для розвитку діалогічного мовлення малят поза заняттями.

Актуальним завданням виховання дітей є забезпечення зв'язку між навчанням дітей української мови та розвитком їхніх комунікативних умінь. Культура мовленнєвого спілкування – це дотримання на практиці сукупності вимог до правильного мовлення, що відповідає комунікативним цілям і водночас реалізує їх.

Методика навчання дітей української мови озброює вихователів системою науково-методичних ідей, знайомить з останніми науковими лінгводидактичними дослідженнями. Керуючись ними, вихователь має змогу добирати найефективніші методи та прийоми навчання, передбачати результати навчання, досягаючи високого рівня розвитку мовленнєвих умінь дітей.

Практична робота з мовою ґрунтується на інтегрованому підході, де мовленнєві завдання поєднуються з грою, творчістю, пізнавальною діяльністю та соціальною взаємодією.

1. Мовленнєві ситуації у повсякденному житті

Українська мова вводиться природно – через щоденні комунікативні ситуації:

- привітання, прощання, прохання;
- діалоги під час ігор та побутових моментів;
- ввічливі формули та етикетні вислови.

Такий підхід формує навички живого спілкування й створює позитивну мовну атмосферу.

2. Ігрові методи розвитку мовлення

Гра є основним засобом пізнання світу дошкільником, тому мовні знання подаються у формі:

- словесних ігор («Назви лагідно», «Добери риму», «Чарівні слова»);
- логопедичних та мовленнєвих хвилинок;

- сюжетно-рольових ігор, де діти активно використовують мову як інструмент спілкування.

Ігрова діяльність сприяє збагаченню словника, розвитку фонематичного слуху та зв'язного мовлення.

3. Читання та робота з дитячою літературою

Українські казки, вірші та оповідання є основою для:

- формування емоційно-ціннісного ставлення до мови;
- збагачення словника;
- розвитку вміння переказувати, відповідати на запитання, висловлювати власні думки.

Читання поєднується з бесідою, теоретичним осмисленням і творчими завданнями.

4. Використання наочності та мультимедійних ресурсів

Сучасні форми організації мовленнєвої роботи включають:

- картки зі словами та літерами;
- тематичні дидактичні стенди;
- інтерактивні презентації, аудіозаписи, відеоматеріали;
- QR-квести та цифрові вправи.

Це підвищує інтерес дітей і робить навчання доступним та різноманітним.

5. Творча діяльність як засіб мовного розвитку

Малювання, аплікація, скрапбукінг, ліплення, театралізація ефективно поєднуються з мовленням. Під час творчості діти:

- описують свої роботи;
- складають розповіді та діалоги;
- знайомляться з українськими народними традиціями, символами, фольклором.

Творча діяльність зміцнює мовну мотивацію та національну ідентичність.

6. Формування зв'язного мовлення

Систематично використовуються:

- перекази коротких текстів;
- складання описових та сюжетних розповідей;
- мовні моделі (почни речення, продовж думку);

- робота з опорними картками та серіями сюжетних малюнків.

7. Співпраця з родинами вихованців

Для підтримки мовного середовища застосовуються:

- поради для батьків;
- мовні завдання у вайбер- та Padlet-групах;
- родинні читання, спільні творчі проєкти;
- інформаційні пам'ятки з розвитку мовленнєвої культури.

Спільна робота дитсадка й родини забезпечує сталість мовного розвитку.

8. Інтеграція мови з іншими видами діяльності

Українська мова вивчається не ізольовано, а через різні напрями:

- пізнавальну діяльність;
- оточуюче середовище;
- музичні та рухливі заняття;
- патріотичне виховання.

Це формує всебічну та природну мовну компетентність.

Практичні підходи до розвитку української мови у закладі дошкільної освіти ґрунтуються на створенні насиченого мовного середовища, використанні інтерактивних методів, творчих технологій та партнерстві з родинами. Важливо не лише навчити дитину говорити українською, а й виховати любов і повагу до рідного слова, що є основою її культурного та громадянського розвитку.

Використані джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція 2021р.) / [Електронний ресурс] / – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Стежинки у Всесвіт: комплексна освітня програма для дітей раннього та передшкільного віку / автор. колектив; наук. керівник К.Л. Крутій (рекомендована наказом МОН України від 12.01.2021р. № 33 та схвалена листом ІМЗО від 02 жовтня 2020 року № 22.1/12-Г-801)

3. Богуш А.М. Розвиток українського мовлення у дошкільників / А. М. Богуш; відп. за вип. О. М. Кириченко – Київ: Освіта, 1991. – 48 с.